

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/52/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8219202622
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8219202622.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobcu: X. P. - D., X. P. F. XXX XX M. XX, G.: XX XXX XXX, zastúpeného: JUDr. Matúš Hrib, advokát so sídlom Na hradbách 5, 085 01 Bardejov, proti žalovaným: 1/ P. M. - P., X. P. F. XXX XX M. XX, G.: XX XXX XXX, 2/ X. X., A.. XX.XX.XXXX, S. W. D.A. A. Ž. XXX, v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a o určenie neplatnosti právneho úkonu, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov č.k. 5C/57/2019-50 zo dňa 17.07.2020 takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok v jeho napadnutej časti, to je vo výrokoch II. a III.
- II. Náhradu trov odvolacieho konania stranám sporu nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 23.12.2019 a jej opravou zo dňa 29.01.2020 domáhal určenia, že žalobca a žalovaný v 1. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č. XXX k. ú. M., obec M., okres W., a to kravína sú súpisným číslom XXX, postaveného na parc. č. XXX, každý v podiele 1 k celku. Zároveň sa domáhal určenia, že záložná zmluva zo dňa 26.09.2019 uzatvorená medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade je neplatná. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 5C/57/2019-50 zo dňa 17.07.2020 tak, že cit.:

„I. Žalobca a žalovaný v 1. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX, kat.úz. M., obec M., okres M. a to kravína so súpisným číslom XXX, postavenom na parcele č. XXX, každý v podiele 1 z celku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

III. Stranám sporu n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania.“

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil podľa ust. §§ 8; 137; 149; 150 ods. 1; 151 ods. 1, 2; 153 ods. 1 až 3 Civilného sporového poriadku a podľa ust. §§ 123; 124; 126; 132; 136 ods. 1, 2; 137; 829 ods. 1, 2; 834; 835 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

4. Konštatoval, že na základe skutkových tvrdení obsiahnutých v žalobe došlo medzi žalobcom a žalovaným v 1. rade zmluvou zo dňa 01.07.1998 k uzatvoreniu zmluvy o združení podľa § 829 a nasl. Občianskeho zákonníka, účelom ktorej bolo vykonávanie spoločnej podnikateľskej činnosti (bod I.

zmluvy), pričom obaja vniesli do združenia všetky majetkové hodnoty, ktoré používali na prevádzkovanie svojich podnikateľských činností. Z dôvodu dosiahnutia účelu vytvoreného združenia, ktoré nemá spôsobilosť na práva a povinnosti uzatvoril žalovaný v 1. rade ako kupujúci dňa 30.04.2003 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bolo nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v k. ú. M., zapísanej na LV č. XXX v celosti, a to hospodárskej budovy - kravína č.s. XXX, postavenej na parcele č. XXX za kúpnu cenu 85.500,00 Sk, ktorú žalovaný v 1. rade v hotovosti vložil na bankový účet predávajúceho, pričom predtým tieto finančné prostriedky vybral zo spoločného účtu združenia. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobca a žalovaný v 1. rade sa kúpou predmetnej nehnuteľnosti, kravína so súp.č. XXX v kat. úz. M., stali jej podielovými spoluvlastníkmi, každý v podiele 1. Uvedené vyplýva z bodu VI. písm. b) v spojení s bodom VII. Zmluvy o združení, v zmysle ktorých sa účastníci združenia (žalobca a žalovaný v 1. rade) stávajú podielovými spoluvlastníkmi majetku získaného pri výkone spoločnej činnosti v podiele 1. S poukazom na vedené súd prvým výrokom rozsudku žalobe v časti určenia vlastníckeho práva vyhovel a určil, že žalobca a žalovaný v 1. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX, k. ú. M., obec M., okres M. (správne okres W., pozn. odvolacieho súdu), a to kravína so súpisným číslom XXX, postavenom na parcele č. XXX, každý v podiele 1 z celku.

5. Ďalej sa žalobca domáhal určenia, že záložná zmluva zo dňa 26.09.2019 uzatvorená medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade je neplatná. Vzhľadom na taktó v žalobe formulovaný žalobný návrh súd prvej inštancie uviedol, že od 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ktorý v § 137 obsahuje demonštratívny výpočet jednotlivých druhov žalôb. V § 137 CSP je zakotvené pod písm. c), že žalobou sa možno domáhať určenia, či tu právo je alebo nie, ak je na tom naliehavý právny záujem a pod písm. d), že žalobou sa možno domáhať určenia právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

6. Podľa dôvodovej správy k § 137 C.s.p. „Úplne nová koncepcia je zakotvená v písm. c) a d), kde sa rozlišuje klasická určovacia žaloba a žaloba o určení inej právnej skutočnosti podľa písmena d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Medzi osobitné predpisy podľa písm. d) patria napríklad Zákonník práce, zákon o dobrovoľných dražbách a pod.“

7. Keďže žalobca sa podanou žalobou domáha určenia neplatnosti záložnej zmluvy, mal prvoinštančný súd za to, že predmetnú žalobu je potrebné považovať za žalobu na určenie právnej skutočnosti /§ 137 písm. d) CSP/ a nie za žalobu na určenie práva /§ 137 písm. c) CSP/, keďže žalobcom napadnutá záložná zmluva, jej existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami v zmysle § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

8. Nová práva úprava obsiahnutá v § 137 písm. d) CSP pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti, avšak iba za predpokladu, že tak vyplýva z osobitného právneho predpisu. Teda v osobitnom zákone musí byť výslovne upravené, že určitá osoba sa za určených podmienok môže podanou žalobou na súde domáhať určenia právnej skutočnosti. Takýmto žalobami sú napr. žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu o skončení pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce, žaloba nájomcu o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, žaloba o určenie neplatnosti dražby podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, atď. Takýmto ustanovením nie je § 139, § 39 Občianskeho zákonníka, na ktoré poukázal žalobca v žalobe, keďže ani z jedného z nich nevyplýva, aby sa žalobca mohol na súde domáhať určenia neplatnosti záložnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovanými, t.j. určenia právnej skutočnosti. Naproti tomu napr. § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka vyslovene oprávňuje nájomcu uplatniť neplatnosť výpovede na súde do troch mesiacov odo dňa doručenia výpovede.

9. Vzhľadom na vyššie uvedené mal prvoinštančný súd za to, že žalobca v konaní nepreukázal, aby v zmysle § 137 písm. d) CSP osobitný právny predpis pripúšťal žalobu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy ako právnej skutočnosti, a preto žalobu v tejto časti zamietol.

10. Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie podľa ust. §§ 255 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Konštatoval, že žalobca mal voči žalovaným úspech v časti o určenie vlastníckeho práva a zároveň neúspech v časti určenia neplatnosti záložnej zmluvy. Keďže každá zo strán mala v konaní

úspech len čiastočný, súd postupom podľa § 255 ods. 2 CSP stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania.

11. Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a proti výroku o trovách konania, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Žiadal rozsudok vo výroku II. zmeniť a žalobe v tejto časti vyhovieť a vo výroku III. rozsudok zmeniť a priznať žalobcovi nárok na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania. V prípade, že odvolací súd potvrdí výrok II., žiadal žalobca výrok III. o trovách konania zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na nové rozhodnutie.

12. Žalobca v odvolaní vecne argumentoval tak, že súd dôvodí v bode 37. novou koncepciou plynúcou z CSP, ktorou mal zákonodarca snahu docieľiť vylúčenie nezmyselných a nepotrebných žalôb. Žaloba o určenie neplatnosti záložnej zmluvy má vo svojich dôsledkoch tie účinky, že kataster na základe takéhoto rozsudku vymaže záložné právo zapísané na základe neplatnej zmluvy, teda je daný jednoznačný zmysel predmetnej žaloby, ktorý má reálny následok v podobe zániku zaťaženia spoločnej nehnuteľnosti, preto sa nemožno stotožniť so záverom o nezmyselnosti či nepotrebnosti žaloby v tejto časti. Je možno uzavrieť, že súd nepovažuje žaloby o neplatnosť právneho úkonu mimo konkrétneho zákonného znenia (ako neplatnosť výpovede) za prípustné vôbec. S uvedeným sa žalobca nestotožňuje a má za to, že jeho určovací žaloba je preto v časti neplatnosti záložného práva dôvodná. Poukazuje na ust. § 39 v spojení s ust. § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom má za to, že právny úkon je neplatný, nakoľko odporuje svojim obsahom zákonu, ktorý pre hospodárenie vyžaduje súhlas nadpolovičnej väčšiny, ktorý vo veci daný nebol. Existuje tak zákonné ustanovenie umožňujúce žalovať neplatnosť, a preto považuje právne posúdenie súdu za nesprávne. Na margo nedostatku argumentov o zákonnej úprave ako podklade pre daný typ žaloby uviedol, že súd zistil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovaného v 1. rade, ako aj nedostatok potrebného súhlasu nadpolovičnej väčšiny, nakoľko žalobca ako 50% spoluvlastník ani len nerozhodoval o hospodárení v podobe zriadenia záložného práva. Žalobca pritom argumentoval aj naliehavým právnym záujmom, na ktorom základe má za to, že sa jedná o žalobu podľa ust. § 137 písm. c) CSP. V tejto súvislosti je nesprávnym aj výrok o náhrade trov konania, nakoľko pri plnom úspechu na základe odvolania žalobcovi náhrada trov konania patrí. Pokiaľ by aj žalobca nebol úspešný v časti neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, bol úspešný v otázke určenia spoluvlastníctva, pričom má za to že uvedené nemožno z hľadiska hodnoty sporu dávať na jednu úroveň. Majetková hodnota spoluvlastníckeho podielu je vyššia ako hodnota záložného práva, preto mal súd hodnotiť pomer úspechu a neúspechu, previesť v tomto smere prípadne dokazovanie a rozhodnúť na základe daného pomeru.

13. Žalovaní v 1. a v 2. rade sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrili.

14. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Súd prvej inštancie dôsledne zistil skutkový stav a vec aj správne právne posúdil. Na týchto skutkových a právnych záveroch sa nič nezmenilo ani v odvolacom konaní.

15. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

16. So zreteľom na obsah odvolania žalobcu bol v odvolacom konaní preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu zamietol, ako aj výrok o trovách konania. Keďže výrok I. ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovieť žalobca odvolaním nenapadol, nebol preto v odvolacom konaní predmetom preskúmania a ako taký nadobudol právoplatnosť.

17. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov odvolania žalobcu v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením a to všetko s prihliadnutím na to, že

v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

18. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na obsah preskúmaného rozsudku bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky na dané skutkové okolnosti pre vyhovie žalobe žalobcu čo do určenia neplatnosti záložnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver vo vzťahu k zisteniam o nedôvodnosti žaloby v tejto časti. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia súdu v napadnutých častiach (§ 387 ods. 2 CSP).

19. Zo spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 23.12.2019 domáhal určenia, že žalobca a žalovaný v 1. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č. XXX k. ú. M., obec M., okres W., a to kravína sú súpisným číslom XXX, postaveného na parc. č. XXX, každý v podiele 1/2 k celku. Zároveň sa domáhal určenia, že záložná zmluva zo dňa 26.09.2019 uzatvorená medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade je neplatná.

20. Žalobca svoju žalobu odôvodnil tým, že medzi žalobcom a žalovaným v 1. rade bola uzatvorená dňa 01.07.1998 zmluva o združení, ktorá stále trvá.

21. V zmysle článku VI písm. b) zmluvy: „Majetok, ktorý bude získaný pri výkone spoločnej činnosti prechádza do spoluvlastníctva oboch účastníkov, a to v spoluvlastníckom podiele 1 pre každého účastníka. V združení nadobudnutý majetok pri jeho činnosti je v spoločnej správe a užívaní oboch účastníkov.“

22. V zmysle článku VI písm. b) zmluvy: „Účastníci tejto zmluvy sa dohodli, že si zriadia jediný účet, prostredníctvom ktorého budú vykonávať všetky bezhotovostné finančné operácie súvisiace s činnosťou združenia.“

23. V zmysle článku VII prvá veta zmluvy: „Každý účastník je v 1 spoluvlastníkom všetkého hnuťel'ného a nehnuteľného majetku získaného spoločnou činnosťou vrátane peňažných ziskov.“

24. Dňa 30.04.2003 uzatvoril žalovaný v 1. rade ako kupujúci kúpnu zmluvu s U.. X. X., správcom konkurznej podstaty úpadcu F. T. M. ako predávajúcim. Predmetom kúpnej zmluvy bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX, k.ú. M., a to hospodárskej budovy - kravína s.č. XXX, postaveného na parcele č. XXX (ďalej ako „nehnuteľnosť“).

25. Nakoľko na kúpu nehnuteľnosti boli použité prostriedky združenia a rovnako bola od počiatku vôľa, aby tak ako zmluva o združení ustanovuje, nadobudol aj žalobca spolu so žalovaným v 1. rade nehnuteľnosť do podielového spoluvlastníctva v podiele 1 z celku pre každého a aby obaja mohli túto nehnuteľnosť užívať (ako sa v zmluve o združení dohodlo a dosiaľ realizovalo), nehnuteľnosť má byť v podielovom spoluvlastníctve ako žalovaného v 1. rade, tak aj žalobcu.

26. O tejto skutočnosti vedeli žalobca, žalovaný v 1. rade a aj predávajúci z predmetnej kúpnej zmluvy. Bol vykonaný výber finančných prostriedkov z účtu združenia a následne boli vložené na účet predávajúceho.

27. Žalobca aj žalovaný v 1. rade považovali nehnuteľnosť za svoje podielové spoluvlastníctvo, napriek tomu, že zápis v katastri nehnuteľností svedčil iba žalovanému v 1. rade.

28. Žalovaný v 1. rade bez vedomia a súhlasu žalobcu uzatvoril záložnú zmluvu zo dňa 26.09.2019 so žalovaným v 2. rade, kedy ako záloh použil spoločnú nehnuteľnosť, avšak pohľadávka, ktorá ním bola zabezpečená neplynula z činnosti združenia. Tieto skutočnosti plynú z výpisu z LV č. XXX, k.ú. M..

29. Žalobca sa dostal do právnej neistoty, nakoľko je týmto značne ohrozené jeho majetkové právo - spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti, ak by došlo k výkonu tohto záložného práva, ktorým nie je založená

pohľadávka združenia, ale výlučne pohľadávka žalovaného v 1. rade a žalobca s použitím nehnuteľnosti na takýto účel nesúhlasil.

30. Žalobca mal zato, že žalovaný v 1. rade nebol oprávnený uzatvoriť predmetnú záložnú zmluvu, kde ako záloh na zabezpečenie svojej pohľadávky použil nehnuteľnosť v spoluvlastníctve žalobcu a žalovaného v 1. rade.

31. Záložnú zmluvu uzatvorenú medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade zo dňa 26.09.2019 považoval žalobca za neplatný právny úkon, nakoľko je v rozpore so zákonom, keďže pre jej uzatvorenie neboli splnené hmotnoprávne zákonné podmienky, a to súhlas oboch spoluvlastníkov.

32. Svoj naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva a na určení neplatnosti právneho úkonu žalobca odôvodnil tým, že nehnuteľnosť v jeho spoluvlastníctve užíva v poslednom období takmer výlučne on sám, avšak disponuje ňou žalovaný v I. rade, ako by bol jej výlučným vlastníkom a zbavuje tak žalobcu celého obsahu jeho oprávnení plynúcich zo spoluvlastníckeho práva. Hrozí, že po výkone záložného práva o svoj podiel žalobca príde, preto je potrebné zladiť zápis v katastri nehnuteľností so skutkovým a právnym stavom, ktorý v danom prípade nastal. Žalobca považuje určovaciu žalobu za najúčinnjší právny prostriedok riešenia neoprávneného stavu.

33. Žalovaní sa k žalobe nevyjadrili.

34. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom vyhovel žalobe žalobcu v časti o určenie, že žalobca a žalovaný v 1. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti popísanej vo výroku I. rozsudku v podiele 1 k celku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol z dôvodov uvedených vyššie.

35. Súd prvej inštancie založil svoje zamietajúce rozhodnutie na tom právnom názore, že žalobca nepreukázal, aby v zmysle ust. § 137 písm. d) osobitný právny predpis pripúšťal žalobu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy ako právnej skutočnosti.

36. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie konštatuje, že určením platnosti alebo neplatnosti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi, nemôže byť na takomto určení naliehavý právny záujem. Stav ohrozenia práva žalobcu alebo neistotu v jeho právnom postavení možno odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo, prípadne, ak už došlo k realizácii záložného práva určením, či tu je alebo nie je iné právo (napr. vlastnícke). Po prijatí zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku účinného od 01.07.2016 je možné domáhať sa určenia neplatnosti právneho úkonu iba v prípade, ak to vyplýva z osobitného predpisu (§ 137 písm. d/ CSP). Z osobitného predpisu musí teda vyplývať oprávnenie subjektu podať žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu. Žalobca ani netvrdil, ktorá právna norma umožňuje určenie neplatnosti predmetného právneho úkonu a ani nemohol, keďže ku dňu vyhlásenia rozsudku neexistoval takýto právny predpis, ktorý by výslovne pripúšťal žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva. Bolo na žalobcovi, aby po účinnosti novej zákonnej úpravy v záujme dosiahnutia úspechu podal žalobu tak, aby zodpovedala požiadavkám stanoveným v ust. § 137 písm. c/, d/ CSP. Z daného titulu si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, v celom rozsahu na ne poukazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP a na zdôraznenie jeho správnosti a k odvolacím námietkam žalobcu uvádza nasledovné: Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie správne právne posúdil, že v prípade určenia neplatnosti záložnej zmluvy uzavretej dňa 26.09.2019 ide o žalobu na určenie právnej skutočnosti a správne poukázal na súdnu prax vyplývajúcu napr. aj z ním uvádzaných rozhodnutí v bode 40. napadnutého rozsudku.

37. Podľa rozsudku NS SR, sp.zn. 3Cdo/112/2004, určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, a či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Podľa ustálenej judikatúry v zásade je potrebné vychádzať z toho, že určovacia žaloba má povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemôže domáhať ochrany žalobou na plnenie. Medzi stranami sporu musí existovať aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobcu a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom.

38. Z uvedeného teda vyplýva, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť. Pokiaľ na základe záložnej zmluvy bolo záložné právo vložené do katastra nehnuteľností, právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom, predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či na spoločnej nehnuteľnosti viazne v prospech záložného veriteľa záložné právo.

39. Odvolací súd zdieľa právny názor súdu prvej inštancie, že predmetnú žalobu ohľadne určenia neplatnosti záložnej zmluvy zo dňa 26.09.2019 je potrebné považovať za žalobu na určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP a nie za žalobu na určenie práva podľa § 137 písm. c/ CSP, nakoľko žalobcom napádaná záložná zmluva, jej platnosť, či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami v zmysle § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ako bolo vyššie konštatované s účinnosťou od 01.07.2016 nadobudol účinnosť nový procesný predpis - zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ktorý v ust. § 137 písm. c/ pripúšťa žalobu na určenie, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Žalobca sa nedomáhal určenia, či tu záložné právo je alebo nie je, žiadal určiť neplatnosť záložnej zmluvy a takáto žaloba, ako správne uviedol súd prvej inštancie, spadá pod ust. § 137 písm. d/ CSP, v zmysle ktorého žalobou možno požadovať, aby súd rozhodol o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ to nevyplýva z osobitného predpisu, nie je možné domáhať sa určenia právnej skutočnosti. Vychádzajúc z toho, že k vzniku právneho vzťahu je potrebné, aby nastala určitá skutočnosť a z toho, že za právnú skutočnosť možno považovať také okolnosti a skutočnosti, ktoré spôsobujú vznik, zmenu alebo zánik právnych vzťahov, teda okrem iného aj právne úkony ako prejavy vôle smerujúce najmä k vzniku, zmene alebo zániku práv, alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú, je potrebné konštatovať, že v súčasnosti platný procesný predpis nepripúšťa podanie žaloby o neplatnosť právneho úkonu, ak to nepripúšťa osobitný predpis. Ak takého predpisu niet, žalobca nemôže žalovať neplatnosť právneho úkonu, ale musí formulovať petiu na určenie, či tu záložné právo je, alebo nie je, prípadne určenie vlastníckeho práva. Nakoľko žiaden osobitný právny predpis nepripúšťa žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, bolo potrebné žalobu ako procesne neprípustnú zamietnuť.

40. Odvolací súd dodáva, že vyššie uvedené právne závery o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určenie neplatnosti záložnej zmluvy boli dávnejšie riešené súdnou praxou a zodpovedajú ustálenej judikatúre (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/I 08/2017, rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/I705/2002).

41. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej výrokovej časti II. ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

42. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol postupom podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP, nakoľko žalobca bol v odvolacom konaní neúspešný a úspešným žalovaným v 1. a 2. rade v odvolacom konaní trovy konania nevznikli a žiadne im ani zo spisu nevyplývajú, keď títo sa k odvolaniu žalobcu ani nevyjadřili. Odvolací súd vychádza z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúceho procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy konania nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

43. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).